

VNEUS Jokelainen Jaana(VNK)

22.11.2013

VASTAANOTTAJA

Eduskunta

Suuri valiokunta

Viite

Asia

Suomen EU-politiikan avaintavoitteet 2014

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2013/1642

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys, joka koskee Suomen EU-politiikan avaintavoitteita vuodelle 2014. Näitä ovat: 1) tulevan komission ohjelmaan vaikuttaminen ja sääntelyn toimivuuden edistäminen, 2) talous- ja rahaliiton kehittäminen sekä 3) kilpailukyvyyn, kasvun ja työllisyyden parantaminen. Avaintavoitteiden lisäksi Suomen EU-vaikuttamista ohjaavat kunkin ministeriön toimialaltaan laatimat EU-prioriteettihankkeet.

Avaintavoitteet ovat samalla Suomen yleinen kannanotto komission työohjelmaan vuodeksi 2014. Työohjelmassa painotetaan meneillään olevien talouskasvuun tähtäävien hankkeiden toimeenpanoa ja loppuunsaattamista, kuten sisämarkkinoita etenkin digitaalitalouden, energian ja palveluiden alalla. Vuonna 2014 keskeinen teema on myös sääntelyn toimivuuden ja tuloksellisuuden edistäminen REFIT-harjoituksen (Regulatory Fitness and Performance Programme) avulla. Kaikkiaan työohjelmassa on neljä laaja-alaista prioriteettia: talous- ja rahaliitto, älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, oikeus ja turvallisuus sekä ulkoinen toiminta.

EU-asioiden alivaltiosihteeri

Jori Arvonen

EU-erityisasiantuntija

Jaana Jokelainen

LIITTEET EU-avaintavoitteet 2014

Asiasanat	EMU, Euroopan komissio, kilpailukyky, työllisyys
Hoitaa	TEM, VM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, SM, STM, TPK, UM, VNK, VTV, YM

VNEUS Jokelainen Jaana(VNK), Kaila Heidi(VNK), Kukkonen Mika(VNK), Kulmala Vesa(VNK), Pautola-Mol Niina(VNK) 22.11.2013

Viite

Asia

Suomen EU-politiikan avaintavoitteet 2014

Suomen EU-politiikan avaintavoitteet ovat hallituksen vuosittain kaikkein keskeisimmiksi määrittelemiä asiakysymyksiä. Vuonna 2014 näitä ovat:

1. Tulevan komission ohjelmaan vaikuttaminen ja sääntelyn toimivuuden edistäminen
2. Talous- ja rahaliiton kehittäminen
3. Kilpailukyvyn, kasvun ja työllisyyden parantaminen

Vuonna 2014 olennaista on vaikuttaa loppuvuodesta aloittavan uuden Euroopan komission ohjelmaan keskeisissä kysymyksissä eri sektoreilla sekä horisontaalisissa asiakokonaisuuksissa, mukaan lukien sääntelyn toimivuus. Tässä prosessissa olennaista on mahdollisten negatiivisten kilpailukyky- ja työllisyysvaikutusten sekä tarpeettoman hallinnollisen taakan karsiminen. Tämä ei kuitenkaan saa heikentää työntekijöiden ja kuluttajien suojaa.

Euroopan komission tulevan vuoden työohjelman painopisteitä ovat talous- ja rahaliitto sekä kestävä talouskasvu. Nämä laaja-alaiset kokonaisuudet pysyvät myös Suomen EU-politiikan kärjessä.

1. Tulevan komission ohjelmaan vaikuttaminen ja sääntelyn toimivuuden edistäminen

Valtioneuvoston selonteossa EU-politiikasta 2013 todetaan, että unionin toimielinten osalta Suomen vaikuttamisen suurimmat kehittämistarpeet kohdistuvat riittävän varhaiseen vaikuttamiseen. Mikäli asiat sujuvat aikataulussa, uusi komission puheenjohtaja valitaan Euroopan parlamentissa heinäkuussa 2014 ja **uusi komissio** aloittaa toimintansa parlamenttikuulemisten jälkeen lokakuussa. On tärkeää vaikuttaa siten, että uusi komissio antaa lainsäädäntö- ja politiikkaehdotuksia Suomen kannalta keskeisistä asioista ja että ehdotusten sisältö vastaa tavoitteitamme.

Sen lisäksi, minkälaista lainsäädäntöä tulevalta komissiolta halutaan, voimassa olevan EU-lainsäädännön ja -lainsäädäntöehdotusten kansallinen läpikäynti on osa vaikuttamistyötä. Ministeriöt ovat alkusyksystä 2013 identifioineet sektoreiltaan keskeisiä vaikuttamiskokonaisuuksia sekä kartoittaneet alustavasti sellaisia EU-säädösten muutostarpeita, jotka ovat tärkeitä Suomelle erityisesti

kilpailukyky- ja työllisyysvaikutustensa tai kansallisiin erityisolosuhteisiin liittyvien seikkojen vuoksi. Asiasta on kuultu myös sidosryhmiä.

Sääntelyn toimivuus on EU-tasollakin poliittinen prioriteetti, ja eri jäsenmaat ovat esittäneet omia ajatuksiaan. Komission REFIT-hanke (Regulatory Fitness and Performance Programme) on keskeinen ja vastaa jäsenvaltioiden esittämiin huoliin. Lokakuun Eurooppa-neuvosto kehotti päätelmissään komissiota ja lainsäätäjää panemaan REFIT-ohjelman nopeasti täytäntöön ja komissiota tekemään konkreettisia lisäehtotuksia tällä alalla. Eurooppa-neuvoston tarkoituksena on sopia lisätoimista kesäkuussa 2014 ja palata sääntelyn toimivuuteen vuosittain eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Sääntelyn toimivuuden parantaminen tuleekin nähdä jatkuvana prosessina, ei kertaluonteisena prioriteettina.

Voimassa olevaa EU-lainsäädäntöä tulee yksinkertaistaa, vanhentunutta lainsäädäntöä kumota ja ehdotuksia, jotka eivät ole enää tarpeen, peruuttaa. Sääntelyn purkaminen ei ole kuitenkaan numeerinen kysymys. EU-säädöksen kumoaminen voi johtaa siihen, että se korvautuu kahdellakymmenellä kahdeksalla kansallisella säädöksellä. Sääntelyn toimivuuden kannalta keskeistä on myös EU-prosessin kehittäminen tulevaisuutta ajatellen: uusia ehdotuksia antaessaan komission tulee huolella pohtia, tarvitaanko sääntelyä ja mikäli kyllä, minkälaista sääntelyä ja miten tehdä siitä toimivaa. Vaikutusarvioinneissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota ehdotusten kilpailukyky- ja työllisyysvaikutuksiin sekä myös sääntelyn kumulatiivisiin vaikutuksiin.

Tämä ei kuitenkaan saa heikentää työntekijöiden ja kuluttajien suojaa. Sääntelyn toimivuuden edistäminen edellyttää toimia komissiolta sekä muilta toimielimiltä ja jäsenvaltioilta.

2. Talous- ja rahaliiton kehittäminen

Suomi on sitoutunut talous- ja rahaliiton vakauden turvaamiseen ja kehittämiseen. Käynnissä olevan velkakriisin hoitaminen on edelleen Suomen EU-politiikan keskeinen tavoite. Vaikka taloudessa on nähtävissä positiivisia merkkejä, epävarmuus jatkuu, mikä yhdessä rahoitussektorin heikkouden kanssa jarruttaa elpymistä ja osaltaan hidastaa talouskasvua. Lyhyellä tähtäimellä pankkiunionin valmistelu on tärkein prioriteetti.

Lokakuun Eurooppa-neuvostossa linjatun mukaisesti vahvan, kestävä ja osallistavan talouskasvun edistämiseksi euroalueella **talouspolitiikkojen koordinointia** on edelleen tehostettava, erityisesti nostamalla talouspolitiikkoihin ja -uudistuksiin sitoutumisen ja täytäntöönpanon tasoa. Talouspolitiikkojen tiiviimmän koordinoinnin tulisi kohdistua aloihin, joilla myönteiset vaikutukset kilpailukykyyn, työllisyyteen ja EMU:n toimintaan ovat merkittävimmät.

Suomi on sitoutunut yhteisen **pankkivalvonnan** tehostamiseen ja luomaan yhteisen **kriisinratkaisujärjestelmän**, joka on keskipitkällä aikavälillä fiskaalisesti neutraali. Pyrkimyksenä on yhteisen kriisinratkaisumekanismin perustaminen vielä komission nykyisellä toimikaudella. Suomelle tärkeitä tavoitteita ovat mahdollisimman laaja omistajan- ja sijoittajanvastuu, kriisinratkaisuviranomaisen oikeusperustan riittävyys, yhteisen kriisinratkaisumekanismin ja BRR-direktiivin sijoittajanvastuusääntelyn voimaantulon samanaikaisuus sekä kriisinratkaisuviranomaisen kapea mandaatti siten, että päätökset, joilla on vaikutuksia yhteiseen rahastoon tai joista saattaa seurata jäsenvaltioille fiskaalisia vaikutuksia, tehdään poliittisella tasolla.

On tärkeää kiinnittää huomiota nykyisen komission toimikauden aikana annetun uuden **rahoitusmarkkinasääntelyn** mittavuuteen ja valmistella arvio jo päätetyn uuden finanssimarkkinasääntelyn kokonaisvaikutuksesta EU:n finanssimarkkinoilla, erityisesti pankkien luotonantokyvyn säilymisen näkökulmasta. Uusilla mittavilla sääntelyaloitteilla ei tule vaarantaa

rahoitusmarkkinoiden sopeutumista jo annettuun sääntelyyn eikä vireillä olevia hankkeita markkinaehtoisen rahoituksen kehittämiseksi, kuten pk-yritysten joukkovelkakirjamarkkinoiden kehittämistä.

Suomi pyrkii edistämään Erkki **Liikasen työryhmän ehdotuksia** talletuspankkitoiminnan ja investointipankkitoiminnan rakenteellisesta erottamisesta. Tarve tällaiseen sääntelyyn koskee ensisijaisesti suuria monikansallisia pankkeja, joiden toiminnan läpinäkyvyyteen ja tehokkaaseen uudelleenjärjestelyyn kriisitilanteissa on koko markkinoiden vakauden kannalta erityinen tarve.

Veronkierron ja veroparatiisien vastaisia toimia tulee tehostaa. Tällä hetkellä tärkeimpiä EU:n ja laajemman kansainvälisen tason hankkeita ovat komission joulukuussa 2012 esittämä toimintasuunnitelma veropetosten ja veronkierron torjunnan tehostamiseksi, globaalin automaattisen verotietojen vaihtoa koskevan standardin kehittäminen ja OECD:n veropohjan rapautumista ja voittojen siirtoja koskeva BEPS-hanke (Base Erosion and Profit Shifting).

3. Kilpailukyvyyn, kasvun ja työllisyyden parantaminen

Euroopan talous- ja työllisyystilanteen parantamisen tulee olla EU-toiminnan keskiössä. Keskeisten politiikkatoimien tulisi siksi keskittyä eurooppalaisen kilpailukyvyyn vahvistamiseen ja työpaikkojen luomiseen. Talouskasvun aikaansaaminen vaatii sekä kansallisten rakenneuudistusten jatkamista että EU-tason toimia sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseksi ja vihreän talouden sekä vapaakaupan edistämiseksi.

Suomen kilpailukykyä tukee EU:n sisämarkkinoiden kokonaisvaltainen kehittäminen ja olemassa olevien säädösten toimeenpanon tehostaminen. Tässä keskeisiä asioita ovat komission sisämarkkinapakettien toimeenpano ja toimet sisämarkkinalainsäädännön tehokkaammaksi toimeenpanemiseksi. Tärkeää on myös palveluiden sisämarkkinoiden edistäminen ja digitaalisten sisämarkkinoiden edelleen kehittäminen ja loppuunsaattaminen vuoteen 2015 mennessä lokakuun Eurooppa-neuvoston linjaamalla tavalla.

Digitaalisilla sisämarkkinoilla sähköisessä kaupassa myytyjen tavaroiden, palveluiden ja digitaalisten sisältöjen tulee liikkua vapaasti yli rajojen kuluttajien ja yritysten asuinpaikasta riippumatta. Tämä edellyttää paitsi esteiden purkamista ja uutta lainsäädäntöä myös eilainsäädännöllisten keinojen huolellista kartoittamista. Sääntelyn kehittämisessä tulee huolehtia, ettei tarpeettomasti haitata teknologian kehittymistä eikä markkinoiden toimintaa. Jatkossa digitalisoitumisen tulee olla läpileikkaavasti esillä kaikkien EU-politiikkalohkojen linjauksissa siten, että EU-lainsäädäntöympäristö vastaa muuttuvan toimintaympäristön tarpeita ja tukee digitalisoitumista.

Palveluiden sisämarkkinoiden toiminnan turvaaminen vaatii palveludirektiivillä luodun lainsäädäntökehikon täysimääräistä soveltamista. Jatkossa tulee kartoittaa sektorikohtaisia, talouskasvun kannalta merkityksellisiä aloitteita ja soveltuvien osin toteuttaa jäsenmaissa kansallisia toimia palvelumarkkinoiden avaamiseksi ja kehittämiseksi. Olemassa olevan EU-lainsäädännön tehokkaammalla toimeenpanolla, kohdennetulla uudella lainsäädännöllä ja palveluita koskevan kansallisen sääntelyn harkitulla keventämisellä voidaan luoda merkittäviä positiivisia talousvaikutuksia EU:ssa.

Euroopan globaalin kilpailukyvyyn turvaamiseksi tarvitaan investointeja **tutkimukseen ja innovointiin**, joilla lisätään tuottavuutta ja luodaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia. EU:n rahoitus tulee kohdistaa EU-tason ja globaaleihin haasteisiin ja kasvumahdollisuuksiin, joihin ei voida vastata

kansallisesti. Rahoitettavat hankkeet tulee valita kilpailun ja korkean laadun perusteella. Huomiota tarvitaan tutkimustulosten parempaan kaupalliseen ja yhteiskunnalliseen hyödyntämiseen.

Kasvun, työllisyyden ja hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden ja palvelujärjestelmien uudistuksia. Jäsenmaiden toimeenpanemia uudistuksia seurataan osana eurooppalaista ohjausjaksoa, ml. maakohtaiset suositukset, joiden tulee olla selkeitä ja konkreettisia. EMU:n **sosiaalisen ulottuvuuden** osalta on tärkeää, että työllisyys- ja sosiaalipolitiikkaa koskevat näkökohdat otetaan paremmin huomioon eurooppalaisessa ohjausjaksossa. EU:n tulee myös jatkaa toimia, joilla ihmisten vapaalta liikkumiselta unionin alueella poistetaan käytännön esteitä.

Nuorten työllisyyttä ja osallisuutta edistetään pääasiallisesti jäsenmaiden omin toimin, mutta myös EU:n tasolla. Ongelman hoitamiseksi on käynnistetty tai käynnistetään koulutukseen, harjoitteluun ja nuorisotakuuseen liittyviä tukitoimia ja niihin on osoitettu varoja EU:n yhteisestä talousarviosta.

Cleantech- ja biotaloussektorien edistäminen on erityisen tärkeää. Puhdas teknologia (erityisesti energia- ja materiaalitehokkuus, veden käytön tehokkuus ja bioenergia) tulee nostaa vahvasti esille perinteisen teollisuuden uusiutumisessa ja Euroopan kilpailukyvyn kasvattamisessa. EU:n on entistä enemmän kohdistettava investoinnit ja innovaatiopanostukset puhtaaseen teknologiaan ja muihin moderneihin korkeaa arvonnäkökohtaa tuottaviin aloihin. Ympäristönäkökohdat sekä energia- ja materiaalitehokkuus tulisi nostaa toimenpiteiden keskiöön. Myös tietointensiiviset palvelut ja globaaleissa arvoverkoissa tapahtuvan liiketoiminnan osaaminen ovat avainasemassa. Tähän kokonaisuuteen liittyy valtavasti tuottavuuden kasvupotentiaalia. Uutta työtä luova teollisuuspolitiikka ja cleantech- ja biotaloussektorin uudet työpaikat vaativat tuekseen kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa ja sellaisia ympäristönormeja, jotka kannustavat innovaatioihin.

EU:n **teollisuuspolitiikan** tulee tukea maailmantalouden rakennemuutoksesta hyötymistä, mikä tarkoittaa edellytysten luomista eurooppalaisten yritysten siirtymiselle arvoketjussa ylöspäin kohti entistä tuottavampia toimialoja ja toimintoja. Tehokkaalla valtiontuki- ja kilpailupolitiikalla varmistetaan, ettei teollisuuspolitiikka väärin kilpailua tai suojele tehottomia rakenteita. Rakennemuutoksen seurauksiin vastaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tukea ja koulutuspalveluita, jotka auttavat yksilöitä ja yrityksiä siirtymään alalta toiselle.

Euroopan kilpailukyvyn kannalta EU:n **energiapolitiikka** ja erityisesti **energian sisämarkkinat** ovat avainasemassa. Vuosi 2014 on ratkaiseva energian sisämarkkinoiden loppuunsaattamisen ja energiasaarekkeiden poistamisen kannalta. Energian sisämarkkinoilla pyritään varmistamaan kilpailukykyinen energian hinta teollisuus- ja kuluttaja-asiakkaille.

EU:n **vapaakauppa- ja investointisopimusneuvotteluita** tulee edistää keskeisten kehittyvien ja nousevien talouksien kanssa. Erityisesti laaja-alaisilla vapaakauppasopimuksilla Yhdysvaltojen ja Japanin kanssa olisi toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen ja talouskasvuun Euroopassa.

Suomi vaikuttaa laaja-alaisesti EU:ssa

Edellä käsiteltyjen avaintavoitteiden lisäksi Suomi vaikuttaa laaja-alaisesti unionin kaikilla politiikkasektoreilla. Hallitusohjelma ja valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta antavat yleiset suuntaviivat Suomen EU-toiminnalle. Vuoden 2014 vaikuttamista ohjaavat avaintavoitteiden lisäksi kunkin ministeriön toimialaltaan kartoittamat prioriteetit. Keskeisiä vaikuttamisen kohteita ovat muun muassa:

- **Ilmasto- ja energiapolitiikassa** tulisi pyrkiä ilmaston lämpenemisen rajoittamiseen alle kahteen asteeseen ja samalla erityisesti huomioida ratkaisujen kilpailukykyvaikutukset sekä kustannustehokkuus. Yhtäältä ilmastomuutokseen vastaaminen luo mahdollisuuksia

talouskasvulle, toisaalta tulee huolehtia siitä, ettei EU:n tai Suomen kilpailukyky tarpeettomasti vaarannu. Suomen kannalta tärkeitä hankkeita vuonna 2014 ovat muun muassa ilmasto- ja energiapolitiikan vuodelle 2030 asetettavat tavoitteet, kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin valmistautuminen ja erityisesti hiilinieluihin liittyvät kysymykset, EU:n päästökauppajärjestelmän uudistaminen sekä uusiutuvan energian lainsäädännön mahdollinen uudistaminen, erityisesti metsäbiomassan kilpailukyky raaka-aineena.

- EU:n ulkoisen toiminnan vahvistamiseksi **yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) ja puolustusyhteistyön** kehittämistä tulee jatkaa Eurooppa-neuvoston joulukuun 2013 käsittelyn pohjalta. Eurooppa-neuvoston tulisi antaa toimeksiantoja YTPP:n kehittämiseksi, suorituskyy-yhteistyön tiivistämiseksi sekä puolustusteollisuuden ja -markkinoiden kehittämiseksi myös pidemmällä aikavälillä. Komission puolustusteollisuutta koskevan tiedonannon toimeenpanossa tulisi huomioida erityisesti huoltovarmuus, pk-yritysten toimintaedellytysten parantaminen, tasapuoliset markkinat sekä T&K-toiminta.
- Vuosi 2014 on **seuraavan rahoituskehyskauden** ensimmäinen. Kausi sisältää merkittäviä uusia välineitä, joiden avulla EU:n varojen käyttö muuttuu joustavammaksi, mutta toisaalta toimintaa rahoittavan jäsenmaan näkökulmasta vaikeammaksi ennakoida. Siksi on tärkeää, että kauden alusta alkaen pyritään pysymään kehyksen enimmäismäärien raameissa ja noudattamaan kurinalaista budjettipolitiikkaa. Lisäksi tehokas ja parempi varainkäyttö on erityisen tärkeää jäsenvaltioiden vaikean taloustilanteen takia.
- Eurooppa-neuvosto käy kesäkuun 2014 kokouksessaan keskustelun voidakseen määritellä lainsäädännön ja operatiivisen toiminnan eteenpäin viennin **strategiset suuntaviivat vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella**. Uusi pitkän tähtäimen strategia on tarpeen oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön linjaamiseksi vuodesta 2015 eteenpäin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen suunnitelmalliseksi, kokonaisvaltaiseksi ja tasapainoiseksi kehittämiseksi. Tulevien suuntaviivojen valmistelu edellyttää aktiivista osallistumista. Yhteisillä suuntaviivoilla voidaan myös ehkäistä eriytyvän integraation ja alueellisen hajaantumisen riskiä.
- **Oikeusvaltioperiaatteen** toteutuminen tulee varmistaa koko unionissa ja sen tulee näkyä ja toteutua kansalaisten jokapäiväisessä elämässä. Yhteisten arvojen, kuten oikeusvaltioperiaatteen, noudattamisen seurantaan ja valvontaan on luotava pysyvä, säännöllinen ja kaikki jäsenvaltiot kattava järjestely. Komission on tarkoitus antaa asiaa koskeva tiedonanto vuonna 2014. Järjestelyn kehittämiseen vaikutetaan aktiivisesti.
- EU-vaikuttamista **metsäasioissa** on tehostettava, sillä vaikka varsinaisesta metsäpolitiikasta päätetään unionissa kansallisella tasolla, yhä merkittävämpi osa metsäsektorin toimintaedellytyksiin vaikuttavista politiikoista perustuu EU-sääntelyyn ja -politiikkaan. EU:n metsästrategiaan kuuluu kestävä metsänhoidon kriteerien laatiminen vuoden 2014 loppuun mennessä. Puuraaka-aineen kestävyys liittyvä EU-tarkastelu on erittäin tärkeää, ja sillä on liittymäkohtia biomassan energiakäytön kestävyyskriteereihin.

Asiasanat	Euroopan komissio
-----------	-------------------

Hoitaa

Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, SM, STM, TEM, TPK, UM, VM, VNK, YM
----------	--
